

**EUROPOS MIGRACIJOS TINKLO
LIETUVOS INFORMACIJOS CENTRAS**

**PRIEGLOBSČIO IR MIGRACIJOS
POLITIKA LIETUVOJE**

Vilnius, 2012

Turinys

1. Įvadas	7
2. Politinės, teisinės ir institucinės bazės Lietuvoje apžvalga	8
2.1. Politinės sistemos ir institucinės bazės apžvalga	8
2.1.1. Politinė sistema	8
2.1.2. Institucijos	8
2.2. Teisės aktų apžvalga	11
2.2.1. Politiniai dokumentai	11
2.2.2. Įstatymai ir kiti teisės aktai	12
3. Pokyčiai prieglobsčio ir migracijos srityje	13
3.1. Instituciniai pokyčiai	13
3.2. Politiniai ir teisiniai pokyčiai	14
4. Migracijos politikos įgyvendinimas	21
4.1. Atvykimas	21
4.2. Teisėtas gyvenimas	21
4.3. Integracija	26
4.4. Pilietybė	27
4.5. Patekimas į darbo rinką	28
4.6. Grąžinimas	29
5. Prieglobsčio ir migracijos sistemos analizė	31
Migracijos institucijų schema	33
LITERATŪRA	34

Naudojamos santrumpos

EMT LT	– Europos migracijos tinklo Lietuvos nacionalinis informacijos centras
LDB	– Lietuvos darbo birža prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos
MD	– Migracijos departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos
PPC	– Pabėgėlių priėmimo centras
SADM	– Socialinės apsaugos ir darbo ministerija
SD	– Lietuvos statistikos departamentas
URC	– Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie Vidaus reikalų ministerijos Užsieniečių registracijos centras
UTPJ	– įstatymas „Dėl užsieniečių teisinės padėties“
VRM	– Vidaus reikalų ministerija
VSAT	– Valstybės sienos apsaugos tarnyba prie Vidaus reikalų ministerijos
ŠMPF	– Švietimo mainų ir paramos fondas
ŠMM	– Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministerija
LLG	– Leidimas laikinai gyventi

1. Įvadas

Šios studijos tikslas – pristatyti Lietuvos institucijas, formuojančias ir įgyvendinančias Lietuvos migracijos ir prieglobsčio politiką.

Lietuvos migracijos ir prieglobsčio politika Europos migracijos tinklo Lietuvos informacijos centro (EMT LT) aptarta studijoje¹ 2008 m. Nuo 2008 m. buvo priimta naujų teisės aktų, kuriais iš dalies pakeistos kai kurių migracijos ir prieglobsčio politiką įgyvendinančių įstaigų funkcijos, todėl šia antrąja studija siekiama pateikti aktualiausią informaciją ir atspindėti situaciją 2011 m. pabaigoje.

Ruošiant studiją naudotas dokumentų analizės metodas: remtasi minėta 2008 m. EMT LT studija, nagrinėti galiojantys Lietuvos teisės aktai migracijos ir prieglobsčio srityje ir informacija valstybės institucijų ir įstaigų interneto svetainėse. Be to, statistikai pateikti naudotasi Migracijos departamento prie Vidaus reikalų ministerijos (MD) rengiamais Migracijos metraščiais, Valstybės statistikos departamento (SD) ir kitų įstaigų interneto svetainėse pateikta informacija.

Studija parengta laikantis Europos migracijos tinklo specifikacijų.

2. Politinės, teisinės ir institucinės bazės Lietuvoje apžvalga

Šioje dalyje pristatomos pagrindinės Lietuvos institucijos, įstaigos ir organizacijos, veikiančios migracijos ir prieglobsčio srityje, ir apžvelgiami pagrindiniai teisės aktai.

2.1. Politinės sistemos ir institucinės bazės apžvalga

2.1.1. Politinė sistema

Lietuvos Respublika yra daugiapartinė parlamentinė respublika. Joje įstatymų leidžiamąją valdžią turi vienu rūmų parlamentas (Seimas), įstatymų vykdomąją – Vyriausybė². Valstybės vadovas yra Respublikos Prezidentas. Teisminę valdžią vykdo nepriklausomi bendrosios kompetencijos ir administraciniai teismai. Vietos savivalda Lietuvoje įgyvendinama per renkamas savivaldybių tarybas³.

Svarbiausi valstybės valdymo klausimai sprendžiami ir valstybės politika formuojama įstatymais. Įstatymus priima Seimas, o įstatymų projektus gali siūlyti Seimo nariai, Respublikos Prezidentas, Vyriausybė ir 50 000 piliečių, turinčių rinkimų teisę, grupės. Dažniausiai įstatymų projektus teikia Seimo nariai ir Vyriausybė, tačiau dėl jų konsultuojamasi ir su visuomene, tad tokiu būdu suinteresuotos organizacijos ir asmenys gali prisidėti prie valstybės politikos formavimo.

2.1.2. Institucijos

Pagrindinės Lietuvos įstaigos, formuojančios ir įgyvendinančios migracijos politiką, yra šios:

Vidaus reikalų ministerija (VRM) yra pagrindinė įstaiga, užsiimanti migracijos politikos formavimu ir įgyvendinimo priežiūra. VRM per savo administracijos padalinį – Viešojo saugumo politikos departamentą⁴ – formuoja valstybės politiką migracijos (išskyrus ekonominę migraciją) srityje, organizuoja, kontroliuoja ir koordinuoja jos įgyvendinimą, užtikrina valstybės politikos įgyvendinimą vizų srityje. Be to, VRM administruoja Išorės sienų fondą ir Europos grąžinimo fondą pagal ES Solidarumo ir migracijos srautų valdymo bendrąją programą.

Migracijos departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos yra pagrindinė centrinė įstaiga, įgyvendinanti valstybės politiką migracijos (išskyrus ekonominę migraciją) srityje⁵. MD užsiima vizų, imigracijos, prieglobsčio, pilietybės klausimais, išduoda leidimus gyventi, užsieniečių kelionės dokumentus, priima sprendimus išsiųsti arba grąžinti užsieniečius, uždrausti jiems atvykti į Lietuvą, kontroliuoja užsieniečių buvimą ir gyvenimą Lietuvoje, analizuoja nelegalios migracijos priežastis. MD teritorinių padalinių neturi, tačiau metodiškai kuruoja migracijos tarnybas.

Teritorinių policijos įstaigų viešosios policijos migracijos valdyba, skyriai, poskyriai ir grupės (**migracijos tarnybos**⁶) yra pagrindinės teritorinės įstaigos, sprendžiančios su migracija (išskyrus ekonominę migraciją) susijusius klausimus. Migracijos tarnybos priima asmenų prašymus išduoti jiems leidimus gyventi, kelionės dokumentus, tam tikrais atvejais – visas, priima prašymus suteikti prieglobstį, Lietuvos Respublikos pilietybę, tam tikrais atvejais priima sprendimus išduoti leidimus gyventi, tvirtina kvietimus užsieniečiams atvykti į Lietuvą, kontroliuoja užsieniečių teisėtą buvimą, užsiima nelegalios migracijos prevencija, priima sprendimus įpareigoti užsieniečius išvykti iš Lietuvos, surašo administracinių teisės pažeidimų protokolus, sulaiko neteisėtai esančius užsieniečius.

Migracijos tarnybų veiklą kontroliuoja ir koordinuoja **Policijos departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos**. Migracijos klausimus kuruoja Viešosios policijos valdybos Migracijos poskyris⁷.

Valstybės sienos apsaugos tarnyba prie Vidaus reikalų ministerijos (VSAT⁸) saugo valstybės sieną ir užsiima neteisėtos migracijos kontrole. VSAT sulaiko ir identifikuoja užsieniečius, neteisėtai kirtusius valstybės sieną, išduoda visas pasienyje, priima sprendimus įpareigoti užsieniečius išvykti iš Lietuvos, įgyvendina sprendimus išsiųsti užsieniečius, leisti jiems vykti tranzitu, priima prašymus suteikti prieglobstį. VSAT sudaro centrinė būstinė (štabas) ir teritoriniai bei kiti padaliniai⁹.

Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie Vidaus reikalų ministerijos **Užsieniečių registracijos centras**¹⁰ (URC) yra įstaiga, kurioje laikomi sulaikyti užsieniečiai ir apgyvendinami prieglobsčio prašytojai. URC atlieka užsieniečių asmens tapatybės tyrimą, aiškinasi jų bylos aplinkybes, vykdo užsieniečių išsiuntimą iš Lietuvos, gali organizuoti arba dalyvauti Europos Sąjungos jungtiniuose skrydžiuose išsiunčiant užsieniečius.

Pabėgėlių priėmimo centras (PPC) yra įstaiga, kurioje apgyvendinami prieglobstį Lietuvoje gavę užsieniečiai, nelydimi nepilnamečiai užsieniečiai ir kuri įgyvendina prieglobstį gavusių užsieniečių socialinę integraciją Lietuvoje¹¹.

Lietuvos **diplomatinių atstovybės ir konsulinės įstaigos** išduoda visas, priima dokumentus dėl leidimų gyventi išdavimo, pilietybės, legalizuoja dokumentus.

Kitos migracijos politikos formavime ir įgyvendinime dalyvaujančios įstaigos yra šios:

Užsienio reikalų ministerija (URM) dalyvauja formuojant ir įgyvendinant vizų politiką, išduoda visas, koordinuoja tarptautinių sankcijų įgyvendinimą, prižiūri tarptautinių sutarčių sudarymą ir įgyvendinimą, užsiima vystomojo bendradarbiavimo politika, koordinuoja ryšius su lietuvių išeivija.

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (SADM) formuoja darbo politiką

ir kontroliuoja jos įgyvendinimą. Ministerija teikia pasiūlymus Vyriausybei dėl užsieniečių įsidarbinimo Lietuvoje, koordinuoja paramos užsieniečiams, gavusių prieglobstį Lietuvoje, integracijai teikimą, Europos Sąjungos reikalavimų socialinių garantijų migrantams srityje įgyvendinimą, administruoja Europos pabėgėlių fondą ir Europos fondą trečiųjų šalių piliečių integracijai.

Lietuvos darbo birža prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (LDB) įgyvendina darbo rinkos politiką. LDB išduoda užsieniečiams leidimus dirbti, užsiima nelegalaus darbo prevencija, darbuotojų migrantų socialinės apsaugos įgyvendinimu. LDB pavaldžios 10 teritorinių darbo biržų.

Asmens dokumentų išrašymo centras prie Vidaus reikalų ministerijos išrašo leidimus gyventi ir kelionės dokumentus užsieniečiams, asmens tapatybės korteles ir pasus Lietuvos piliečiams.

Valstybinė darbo inspekcija prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (VDI) vykdo nelegalaus darbo kontrolę, tikrina, kaip darbdaviai laikosi darbo sąlygų ir garantijų komandiruotiems darbuotojams.

Gyventojų registro tarnyba prie Vidaus reikalų ministerijos tvarko Gyventojų registrą, kuriame kaupiama informacija apie visus Lietuvos gyventojus.

Savivaldybėse Lietuvos gyventojai deklaruoja gyvenamosios vietos Lietuvoje adresą ar išvykimą iš Lietuvos.

Migracijos klausimais užsiima ir nevyriausybinės organizacijos. Tarp jų aktyviausiai Lietuvoje veikia šios:

Tarptautinė migracijos organizacija (Vilniaus biuras) vykdo užsieniečių informavimo ir konsultavimo, pagalbos užsieniečiams savanoriškai grįžti į kilmės valstybes ir reintegracijos kilmės šalyse programas, vykdo projektus, susijusius su užsieniečių integracija Lietuvoje, migracijos srityje dirbančių pareigūnų ir valstybės tarnautojų mokymu, atlieka tyrimus migracijos klausimais, dirba prekybos žmonėmis prevencijos srityje. Vilniaus biuras taip pat atlieka EMT LT funkcijas.

Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių komisaro regioninis biuras per atstovą Lietuvoje vykdo mokymus ir skleidžia informaciją, susijusią su pabėgėlių teisėmis.

Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugija vykdo prieglobščio prašytojų ir pabėgėlių paramos projektus.

Lietuvos socialinių tyrimų centro Etninių tyrimų ir Demografinių tyrimų institutai atlieka tyrimus ir rengia diskusijas migracijos klausimais.

Tolerantiško jaunimo asociacija vykdo imigrantų integracijos projektus.

Lietuvos Caritas vykdo įvairias veiklas, kuriomis siekia mažinti pažeidžiausio visuomenės sluoksnio skurdą ir socialinę atskirtį. Lietuvos Caritas vykdo ir prekybos žmonėmis prevenciją ir teikia pagalbą prekybos žmonėmis aukomis.

2.2. Teisės aktų apžvalga

2.2.1. Politiniai dokumentai

Lietuvoje nėra vieno dokumento, kuriame būtų nuosekliai išdėstyta Lietuvos politika migracijos, prieglobščio ir kitais su asmenų judėjimu susijusiais klausimais. Nepaisant to, atskiruose dokumentuose išdėstytos migracijos politikos nuostatos rodo, jog savų piliečių susigrąžinimas į Lietuvą yra svarbiausias uždavinys, o trečiųjų šalių piliečių¹² imigracija – tik papildomas būdas spręsti valstybės ekonomikos problemas. Iš tokių politinių ir strateginių dokumentų paminėtini:

- **Valstybės ilgalaikės raidos strategija**¹³ mini piliečių emigracijos ir nelegalios užsieniečių imigracijos problemas;

- **Nacionalinė demografinė (gyventojų) politikos strategija**¹⁴ įtvirtina ekonominės migracijos politikos strateginį tikslą – siekti, kad spartaus ekonominio augimo sąlygomis Lietuvoje nepristigtų darbo jėgos ir būtų išvengta neigiamų migracijos pasekmių;

- **Ekonominės migracijos reguliavimo strategija**¹⁵ kelia du uždavinius – siekti patenkinti Lietuvos darbo rinkos poreikius ir skatinti ekonominius migrantus grįžti į tėvynę. Darbuotojai iš trečiųjų šalių turi būti pasitelkiami tik tuose sektoriuose, kur trūksta darbo jėgos iš Lietuvos ir kitų Europos Sąjungos valstybių, ir tik ribotam laikotarpiui;

- **Lietuvos imigracijos politikos gairės**¹⁶ nustato svarbiausius Lietuvos imigracijos politikos tikslus, principus, vystymo kryptis (plačiau žr. šios studijos 3.2 dalį);

- **„Globalios Lietuvos“ – užsienio lietuvių įtraukimo į valstybės gyvenimą – kūrimo 2011-2019 metų programos**¹⁷ paskirtis – numatyti mechanizmus, skatinančius užsienio lietuvius puoselėti lietuvių kalbą, lietuvių tautinį tapatumą, stiprinti Lietuvos diasporos ryšius su Lietuva, įtraukiant diasporą į įvairias valstybės gyvenimo sritis siekiant prisidėti prie Lietuvos gerovės kūrimo (plačiau žr. šios studijos 3.2 dalį).

- **Prekybos žmonėmis prevencijos ir kontrolės programa**¹⁸. Programoje įtvirtinamas sąrašas priemonių, kuriomis siekiama kovoti su prekyba žmonėmis, apsaugoti nukentėjusiųjų teises ir plėtoti tarptautinį valdžios įstaigų bendradarbiavimą šioje srityje. Nuo 2013 m. ši programa bus sustabdyta.

2.2.2. Įstatymai ir kiti teisės aktai

Pagrindinis teisės aktas, reglamentuojantis su užsieniečių teisine padėtimi Lietuvoje susijusius klausimus, yra **įstatymas „Dėl užsieniečių teisinės padėties¹⁹“** (UTPJ). UTPJ nustato užsieniečių atvykimo ir išvykimo, buvimo ir gyvenimo, prieglobsčio, užsieniečių integracijos, sulaikymo ir išsiuntimo sąlygas ir reglamentuoja kitus susijusius klausimus.

Kiti įstatymai:

- **Pilietybės įstatymas²⁰**, nustatantis Lietuvos Respublikos pilietybės įgijimo ir netekimo pagrindus bei tvarką;
- **Valstybės sienos ir jos apsaugos įstatymas²¹**, nustatantis Lietuvos Respublikos valstybės sienos ir pasienio teisinius režimus, reglamentuojantis pasienio kontrolės punktų veiklą ir valstybės sienos apsaugos organizavimą.
- **Garantijų komandiruotiems darbuotojams įstatymas²²**, skirtas darbuotojams, atsiųstiems iš kitų valstybių laikinai dirbti Lietuvoje.

Įstatymai nustato teisinių santykių reglamentavimo principus ir pagrindines normas, o juos įgyvendina Vyriausybės nutarimai, ministrų įsakymai ir įstaigų prie ministerijų vadovų įsakymai²³. Be to, Lietuva yra prisijungusi prie pagrindinių tarptautinių sutarčių migracijos srityje ir sudariusi tarptautinių sutarčių dėl užsieniečių readmisijos (su 24 valstybėmis), vietinio eismo per sieną (su 1 valstybe)²⁴, teisinės pagalbos (su 15 valstybių²⁵). Šios sutartys yra taikomos tiesiogiai ir turi aukštesnę galią nei įstatymai.

3. Pokyčiai prieglobsčio ir migracijos srityje

Prieglobsčio ir migracijos sistema išsamiai pristatyta pirmojoje EMT LT studijoje „Prieglobsčio ir migracijos politikos organizacija Lietuvoje“ (2008 m.), todėl šioje studijoje bus apžvelgti tik 2008–2011 m. įvykę pokyčiai.

3.1. Instituciniai pokyčiai

2008 m. Lietuvą sukrėtė pasaulinė ekonominė krizė, privertusi Vyriausybę imtis griežtų taupymo priemonių. Seimas pritarė Vyriausybės pasiūlytam krizės įveikimo planui²⁶, o juo remdamasi Vyriausybė patvirtino krizės įveikimo plano priemones²⁷, kuriomis pasiryžo iš esmės pertvarkyti valstybės valdymą. 2009 m. atnaujinta Valstybės valdymo tobulinimo komisijos (Saulėlydžio komisijos) veikla²⁸: komisijai pavesta teikti Vyriausybei pasiūlymus dėl valstybės institucinės sandaros, valstybės tarnybos tobulinimo, efektyvaus valstybės turto valdymo ir kitų susijusių klausimų.

2008–2011 m. buvo jungiamos valstybės įstaigos, taip mažinant jų skaičių, mažintas valstybės tarnautojų skaičius bei valstybės įstaigų biudžetai. Taupymo politika palietė ir migracijos srityje veikiančias įstaigas.

2009 m. lapkričio 16 d. panaikintas VRM Migracijos politikos departamentas, o jo funkcijos perduotos VRM Viešojo saugumo politikos departamentui, jame įsteigus Migracijos reikalų skyrių.

2009 m. pabaigoje buvo panaikintas Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijoje veikęs Ekonominės migracijos skyrius, kuris formavo ir įgyvendino ekonominės migracijos ir darbuotojų migrantų socialinės apsaugos politiką.

Nuo 2011 m. gegužės 2 d. sumažintas Migracijos departamento prie VRM darbuotojų skaičius, dalį jo funkcijų perdavus policijai. 2011 m. kovo 1 d. Policijos departamento prie VRM Viešosios policijos valdyboje įsteigtas Migracijos poskyris, kuris sustiprino Policijos departamento prie VRM atliekamą migracijos tarnybų kuravimą.

2008 m. kovo 20 d. pakeitus VSAT nuostatus VSAT suteikta teisė vykdyti migracijos procesų kontrolę visoje šalies teritorijoje. Šiuo tikslu 2008 m. VSAT centrinėje įstaigoje ir teritoriniuose struktūriniuose padaliniuose įsteigti nelegalios migracijos prevencijos ir kontrolės padaliniai. Vėliau jie panaikinti ir vietoj jų 2011 m. sienos kontrolės organizavimo valdyboje įsteigtas Migracijos skyrius.

3.2. Politiniai ir teisiniai pokyčiai

Imigracija

Lietuvoje per pastaruosius penkerius metus buvo fiksuotas tiek imigracijos augimas (ypač nuo 2006 m. kuomet ėmė masiškai trūkti darbo jėgos), tiek ir imigracijos mažėjimas (nuo 2008 m. vidurio prasidėjus ekonomiskos nuosmukiui). Krizės metu (2008-2010 m.) 2 kartus sumažėjo nacionalinių vizų skaičius, mažėjo ir Lietuvoje gyvenančių užsieniečių skaičius.

Užsieniečių atvykimas į Lietuvą 2007-2011 m.

	Išduota nacionalinių vizų	Išduota leidimų laikinai gyventi	Išduota leidimų nuolat gyventi*
2007 m.	6207	8819	746
2008 m.	6649	12392	723
2009 m.	3327	11769	588
2010 m.	2520	9657	478
2011 m.	3990	10425	513

Šaltinis: Migracijos metraščių duomenys *Pateikiamas pirmą kartą išduotų leidimų nuolat gyventi skaičius.

Politikos lygmenyje pasikeitimai buvo vykdomi atsižvelgiant į šalies realijas ir ES reikalavimus.

2008 m. gruodžio 4 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybė patvirtino Lietuvos imigracijos politikos gaires²⁹ – pirmąjį ir vienintelį politinį dokumentą, išdėstantį valstybės poziciją dėl trečiųjų šalių piliečių imigracijos. Gairėse nustatyti tokie Lietuvos imigracijos politikos tikslai: 1) siekti, kad Lietuvoje nepristigtų darbo jėgos ir būtų išvengta neigiamo Lietuvos piliečių emigracijos ir senėjančios visuomenės poveikio valstybės gyvenimui; 2) užtikrinti veiksmingą imigracijos srautų valdymą; 3) aktyviai ir kryptingai dalyvauti Europos Sąjungos imigracijos politikos formavimo procese.

Gairėse aiškiai įvardijama, kad užsieniečių imigracija turi būti paremta naujos valstybei principu, ir ji turi būti tik antrinė priemonė darbo rinkos poreikiams patenkinti. Pirmenybė turėtų būti teikiama grįžtantiems Lietuvos piliečiams. Nustatomas ir geografinis imigracijos prioritetasis – Rytų kaimynystės valstybės (Baltarusija, Ukraina, Moldova, Pietų Kaukazas).

Lietuvos imigracijos politikos gairės buvo rašomos tuo metu, kai Lietuvos ekonomika sparčiai augo, kai atskiriems ūkio sektoriams (pvz., statybai, laivybai,

transportui) ypač trūko darbo jėgos. Tuo metu valdžios institucijos vykdė „skyllių kamšymo“ politiką, stengdamosi efektyviai derintis prie darbdavių poreikių ir palengvinti jiems trūkstamos darbo jėgos atsivežimą iš užsienio. Pavyzdžiui, 2007 m. pabaigoje buvo pakeistos nacionalinių ilgalaikių vizų išdavimo taisyklės³⁰ – jose numatyta, kad nacionalinės ilgalaikės vizos gali būti išduodamos tiems trečiųjų šalių piliečiams, kurie atvyksta į Lietuvą dirbti pagal profesiją, kuri įtraukta į profesijų, kurių trūksta Lietuvoje, sąrašą. Tokiu būdu šie trečiųjų šalių piliečiai iškart atvykdavo dirbti į Lietuvą, o jų prašymai išduoti leidimus laikinai gyventi Lietuvoje būdavo nagrinėjami jiems jau dirbant Lietuvoje. Profesijų, kurių trūksta Lietuvoje, sąrašą nuo 2007 m. kas pusmetį tvirtina socialinės apsaugos ir darbo ministras.

Profesijos, kurių labiausiai trūko Lietuvoje 2007–2011 m.

Pusmetis	Profesijų, kurių trūksta, skaičius	Ekonomikos sektoriai
2007 m. I p.	31	Pramonė (elektrikai, suvirintojai, kt.), statyba (montuotojai, mūrininkai, kt.), paslaugos (gydytojai, vairuotojai, kt.)
2007 m. II p.	60	Pramonė (montuotojai, suvirintojai, šaltkalviai, kt.), statyba (suvirintojai, staliai, kt.), paslaugos (vairuotojai, virėjai, kt.)
2008 m. I p.	32	Pramonė (technikai, inžinieriai, kt.), statyba (mūrininkai, kt.), paslaugos (vairuotojai, kt.), žuvininkystė.
2008 m. II p.	15	Pramonė (inžinieriai, montuotojai, kt.), paslaugos (vairuotojai, kt.)
2009 m. I p.	10	Pramonė (daugiausiai Klaipėdoje, laivų statyboje), paslaugos (vairuotojai, virėjai).
2009 m. II p.	8	Pramonė (tik Klaipėdoje, laivų statyboje), paslaugos (vairuotojai, virėjai)
2010 m. I p.	7	Pramonė (daugiausiai Klaipėdoje, laivų statyboje), paslaugos (vairuotojai, virėjai).
2010 m. II p.	6	Pramonė (tik Klaipėdoje, laivų statyboje), paslaugos (vairuotojai, virėjai)
2011 m. I p.	4	Pramonė (tik Klaipėdoje, laivų statyboje), paslaugos (vairuotojai, virėjai)
2011 m. II p.	4	Pramonė (tik Klaipėdoje, laivų statyboje), paslaugos (vairuotojai, virėjai)

Šaltinis: Socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymų³¹ duomenys

2008 m. vasario 23 d. įsigaliojo UTPJ pataisos³², kuriomis į nacionalinę teisę perkeltos Šengeno teisyno nuostatos ir dvi Europos Sąjungos direktyvos: 2005 m. gruodžio 1 d. Tarybos direktyva 2005/85/EB, nustatanti būtiniausius reikalavimus dėl pabėgėlio statuso suteikimo ir panaikinimo tvarkos valstybėse narėse, ir 2005 m. spalio 12 d. Tarybos direktyva 2005/71/EB dėl konkrečios įleidimo trečiųjų šalių piliečiams atvykti mokslinių tyrimų tikslais tvarkos. Įsigaliojus šioms pataisoms sudarytos palankesnės galimybės atvykti mokslininkams, tačiau šia schema beveik nesinaudota (pvz., 2008 m. išduotas tik 1 leidimas laikinai gyventi, 2009 m. – 2). Specialistai spėja, kad mokslininkai šia schema nesinaudoja todėl, kad apie ją nežino ir į Lietuvą atvyksta kaip paprasti darbuotojai.

2009 m. rugpjūčio 4 d. įsigaliojo kitos UTPJ pataisos³³. Jos pradėtos rengti dar 2008 m., iki ekonominės krizės pradžios, ir jomis siekta ne tik kovoti su piktnaudžiavimu imigracijos procedūromis, bet ir sušvelninti kai kuriuos imigracijos ribojimus (pvz., numatytas didesnis sąrašas užsieniečių, kurie gali pasikviesti atvykti šeimos narius iškart, nelaukdami 2 metų; decentralizuotas leidimų laikinai gyventi keitimas, t. y. sudaryta galimybė sprendimus dėl kai kurių leidimų laikinai gyventi priimti migracijos tarnyboms, o ne MD).

2011 m. balandžio 1 d. įsigaliojo nauja vizų taisyklių redakcija³⁴, kuria nacionalinė vizų išdavimo tvarka suderinta su 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 810/2009, nustatančiu Bendrijos vizų kodeksą (Vizų kodeksu). Šioje redakcijoje praplėstas sąrašas atvejų, kada užsieniečiams gali būti išduota nacionalinė ilgalaikė viza. Pagal jį nacionalinė ilgalaikė viza gali būti išduota šiais atvejais:

- studentui, atvykstančiam į Lietuvą studijuoti pagal tarptautines ar Lietuvoje registruotas ir veikiančios aukštosios mokyklos ir užsienio valstybės aukštosios mokyklos sudarytas studentų mainų programas;
- studentui, priimtam studijuoti į Lietuvoje registruotą ir veikiančią aukštąją mokyklą;
- atvykstančiam į Lietuvą dirbti pedagoginio darbo ir (arba) vykdyti mokslinių tyrimų ir (arba) eksperimentinės plėtros darbų mokslo ir studijų institucijose, taip pat kartu vykstančiam šio užsieniečio šeimos nariui;
- profesionaliam sportininkui ar treneriui, atvykstančiam į Lietuvą užsiimti sporto veikla;
- artistui, atvykstančiam į Lietuvą užsiimti profesine veikla;
- atvykstančiam į Lietuvą dirbti ir turinčiam LDB užsieniečiui išduotą leidimą dirbti Lietuvoje;
- jūrininkui, atvykstančiam į laivą, plaukiojantį su Lietuvos vėliava;
- jūrininkui, jei laivas, kurio įgulos narys jis yra, remontuojamas Lietuvoje;
- žurnalistui, akredituotam Lietuvos užsienio reikalų ministerijoje;
- užsieniečiui, kuris periodiškai atvyksta į Lietuvą dirbti ar užsiimti kita tei-

sėta veikla ir kurio pagrindinė gyvenamoji vieta yra užsienio valstybėje;

- užsieniečiui, kurio buvimo Lietuvoje turint Šengeno vizą laikas baigiasi ir negali būti pratęstas pagal Vizų kodekso 33 straipsnį arba kurio bevizio buvimo laikas baigiasi ir kuris negali išvykti iš Lietuvos dėl kurios nors iš šių priežasčių:

ligos, kitokio ūmaus sveikatos sutrikimo ar organizmo būklės; asmeninės priežasties, kurios užsienietis negalėjo numatyti; nenugalimos jėgos (force majeure);

- kitais atvejais, kai užsieniečio atvykimo į Lietuvą tikslas – ilgalaikis buvimas Lietuvoje.

Šie pakeitimai supaprastino ir pagreitino studentų ir darbuotojų atvykimą į Lietuvą.

Apibendrinant galima pasakyti, kad dauguma 2007-2011 m. įvykusių pakeitimų buvo susiję su ES direktyvų perkėlimu bei su valstybės įstaigų kompetencijų persikirstymu, biurokratijos mažinimu, tačiau imigracijos politika iš esmės peržiūrėta nebuvo.

Prieglobstis

Lietuva, ratifikavusi Ženevos konvenciją, įsipareigojo teikti prieglobstį užsieniečiams, kurie paliko savo kilmės šalį dėl karo, persekiojimo ar šiurkščių žmogaus teisių pažeidimų. Lietuva teikia 3 tarptautinės apsaugos formas:

- Pagėbėlio statusą (statusas suteikiamas neribotam laikui);
- Papildomą apsaugą (statusas suteikiamas metams, po metų peržiūrima ir sprendžiama – tęsti ar ne priklausomai nuo to, yra pavojus ar ne);
- Laikinąją apsaugą (statusas gali būti suteikiamas Vyriausybės sprendimu, esant masiniam užsieniečių antplūdžiui).

Lietuvos prieglobsčio politika nuo 2008 m. nesikeitė. 2001-2011 m. per metus vidutiniškai prieglobsčio prašė 500 asmenų. Didėjo sprendimų nesuteikti prieglobsčio. Rusijos piliečiai vis dar buvo viena gausiausių prieglobsčio prašytojų grupių, tačiau jų nuolatos mažėjo. Nuo 2008 m. žymiai padaugėjo prieglobsčio prašytojų iš Gruzijos, nors jų prieglobsčio prašymai dažnai nebūdavo patenkinami.

Prieglobsčio prašymai ir sprendimai dėl prieglobsčio Lietuvoje 2007-2011 m.

Metai (visos pilietybės) - iš jų	Prašymai suteikti prieglobstį			Sprendimai			
	Pirmieji	Pakartotiniai	Iš viso	Pabėgėlio statusas	Papildoma apsauga	Nesuteiktas statusas	Iš viso
2007 m.	116	364	480	9	393	88	490
- Rusija	53	313	366	1	341	29	371
- Gruzija	13	-	13	-	-	14	14
2008 m.	210	330	540	12	349	101	462
- Rusija	137	278	415	6	301	40	347
- Gruzija	7	2	9	-	-	8	8
2009 m.	185	264	449	11	217	267	495
- Rusija	45	198	243	6	169	152	327
- Gruzija	74	2	76	-	-	50	50
2010 m.	362	141	503	1	109	394	504
- Rusija	39	74	113	1	67	43	111
- Gruzija	231	18	249	-	-	232	232
2011 m.	362	152	514	7	86	435	528
- Rusija	47	63	110	-	54	52	106
- Gruzija	202	25	227	-	-	270	270

Šaltinis: MD duomenys

Lietuva nepriėmė sprendimo prisijungti prie pabėgėlių perkėlimo programų, tačiau Lietuvos Respublikos Vyriausybė, solidarizuodamasi su didelį pabėgėlių antplūdį išgyvenančia Maltos Respublika, 2011 m. rugsėjo 14 d.³⁵ nusprendė prisijungti prie Maltos rengiamo, bendrai finansuojamo iš Europos pabėgėlių fondo projekto dėl užsieniečių, atvykusių iš trečiųjų šalių, kuriems reikalinga tarptautinė apsauga, perkėlimo iš Maltos į kitas Europos Sąjungos valstybes nares. Nuspręsta į Lietuvą perkelti iki 6 prieglobsčio prašytojų.

Lietuvos piliečių emigracija

Lietuvos piliečių emigracija išlieka vienu didžiausiu Lietuvos iššūkiu. Emigracijos mastai išlieka dideli.

Lietuvos gyventojų migracija 2006-2010 m.

	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2011 m.
Imigracija	7 745	8 609	9 297	6 487	5 213	15 685
Emigracija	12 602	13 853	17 015	21 970	83 157	54 331
Neto migracija	-4 857	-5 244	-7 718	-15 483	-77 944	-38 646

Šaltinis: SD duomenys

2011 m. įvairių sričių ekspertai vis dažniau pradėjo raginti valdžios institucijas imti formuoti Lietuvos migracijos politiką, atsižvelgiant į gresiančias demografines problemas³⁶, tačiau kol kas šie raginimai valdžios institucijų atsako nesulaukia.

2011 m. priimta „Globalios Lietuvos“ – užsienio lietuvių įtraukimo į valstybės gyvenimą – kūrimo 2011-2019 metų programa davė pradžią naujam požiūriui į emigravusius Lietuvos piliečius – jie gali būti naudingi Lietuvai gyvendami ne tik Lietuvoje, bet ir užsienyje. Siekis skatinti Lietuvos piliečių sugrįžimą į tėvynę išlieka, tačiau programos tikslinė grupė išplečiama ir iki tokių piliečių, kurie neketina grįžti į Lietuvą, taip pat apimami užsieniečiai, kurie yra lietuvių kilmės arba turi kitokių ryšių su Lietuva. Programos tikslai – siekti, kad užsienio lietuviai išlaikytų tautinį tapatumą, skatinti užsienio lietuvius įsitraukti į Lietuvos politinį, ekonominį, kultūrinį gyvenimą, skatinti lietuvius grįžti į Lietuvą, o protų nutekėjimo procesą paversti protų apykaitos procesu, įtraukti užsienio lietuvius į keitimosi informacija ir informacijos sklaidos procesus.

Kitos naujovės

Nuo 2009 m. birželio 28 d. Lietuvoje pradėti išduoti biometriniai užsieniečių pasai, asmenų be pilietybės kelionės dokumentai ir pabėgėlių kelionės dokumentai (juose esančiose elektroninėse laikmenose įrašomi veido atvaizdas ir pirštų atspaudai), o nuo 2012 m. sausio 9 d. buvo pradėti išduoti biometriniai leidimai gyventi.

2009 m. lapkričio 4 d. nutarimu³⁷ Lietuvos Respublikos Vyriausybė įsteigė Lietuvos nacionalinę vizų informacinę sistemą, kurios paskirtis – sudaryti sąlygas Lietuvai su kitomis Europos Sąjungos valstybėmis narėmis keistis duomenimis apie prašymus išduoti vizą, su jais susijusius. Lietuvos nacionalinė vizų informacinė sistema pradėjo veikti nuo Europos Komisijos nustatytos Vizų informacinės sistemos veiklos pradžios – 2011 m. spalio 11 d. Bendra Šengeno valstybių Vizų informacinė sistema turėtų palengvinti asmenų patikrinimą ties Europos Sąjungos išorės sienomis ir padidinti saugumą Šengeno erdvėje.

2011 m. vasario 2 d. švietimo ir mokslo ministras įsakymu patvirtino Aukštojo mokslo tarptautiškumo skatinimo 2011-2012 m. programą³⁸. Programos paskirtis – gerinti aukštojo mokslo kokybę ir didinti lietuviškų studijų žinomumą tarptautiniu mastu bei tarptautinių elementų įtraukimą į studijas. Šioje programoje iškeliamas uždavinys palengvinti atvykimo sąlygas (mažinant biurokratinės kliūtis vizoms ir leidimams gyventi gauti) studentams ir dėstytojams, kurie yra trečiųjų šalių piliečiai.

2011 m. gruodžio 8 d. Seimas priėmė naujas UTPĮ pataisas³⁹, kuriomis į nacionalinę teisę perkeltos 2008 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/115/EB dėl bendrų nelegaliai esančių trečiųjų šalių piliečių grąžinimo standartų ir tvarkos valstybėse narėse (vadinamosios grąžinimo direktyvos) nuostatos.

Buvo keičiamas ir Administracinių teisės pažeidimų kodeksas, jo straipsnių formuluotes priderinant prie naujausių UTPĮ ir kitų teisės aktų pakeitimų. 2012 m. sausio 1 d. įsigalioję administracinių teisės pažeidimų kodekso pakeitimai⁴⁰ nustatė administracinę atsakomybę už melagingų duomenų pateikimą kvietimams užsieniečiams atvykti į Lietuvą patvirtinti arba kitu neteisėtu būdu užsieniečiui gauti dokumentą, patvirtinantį teisę būti ar gyventi Lietuvoje. Šiuo pakeitimu siekiama kovoti su Lietuvos gyventojais, kurie padeda užsieniečiams steigti fiktyvias įmones ar kitais būdais apgauti valdžios įstaigas ir tokiu būdu gauti vizas arba leidimus gyventi Lietuvoje..

Įgyvendinant sankcijų darbdaviams direktyvos (2009/52/EB) nuostatas buvo pakeistas ir Baudžiamasis kodeksas. 2012 m. sausio 6 d. įsigalioję pakeitimai⁴¹ numatė baudžiamąją atsakomybę fiziniams ir juridiniams asmenims už neteisėtai Lietuvoje esančių trečiųjų šalių piliečių įdarbinimą.

4. Migracijos politikos įgyvendinimas

Nuo 2008 m., kai rašyta pirmoji EMT LT studija „Prieglobsčio ir migracijos politikos įgyvendinimas Lietuvoje“, migracijos ir prieglobsčio procedūros iš esmės nesikeitė, todėl šioje studijoje bus tik glaustai pristatomos atvykimo, įleidimo ir integracijos procedūros ir trumpai apžvelgiami svarbiausi pokyčiai.

4.1. Atvykimas

Per pastaruosius metus atvykimo sąlygos buvo paprastinamos ir derinamos prie ES reikalavimų. Pavyzdžiui, įsigaliojus Vizų kodeksui visi turistai į Lietuvą atvyksta su Šengeno viza, kuri visose ES valstybėse narėse išduodama pagal tą pačią tvarką. Paprastinamos buvo ir atvykimo procedūros kitoms imigrantų grupėms. 22 psl. pateiktoje lentelėje trumpai aprašomos atvykimo procedūros pagal įvairius atvykimo pagrindus.

4.2. Teisėtas gyvenimas

Šioje srityje nuo 2008 m. jokių esminių institucinių ir procedūrinių pokyčių neįvyko. Nors dėl ekonominės krizės Lietuvoje gyvenančių užsieniečių skaičius pradėjo mažėti, tačiau 2011 m. buvo fiksuotas nedidelis užsieniečių skaičiaus augimas.

Užsieniečių, gyvenančių Lietuvoje, skaičius metų pradžioje 2006-2012 m. (tūkst.)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012*
Gyventojų sk., tarp jų:	3 403,3	3 384,9	3 366,2	3 350,1	3 329,0	3 244,5	3 204,4
- užsieniečiai	35,3	33,1	33,4	32,9	32,5	29,6	31,4
- užsieniečių %	1,04	0,98	0,99	0,98	0,98	0,91	0,98

Šaltinis: Migracijos metraščio duomenys *2012 metų pradžios duomenys preliminarūs

2009 m. UTPĮ pakeitimais decentralizavus sprendimų dėl leidimų laikinai gyventi keitimo priėmimą, vidaus reikalų ministras nuo 2010 m. liepos 4 d. įgaliojo⁵⁶ MD ir migracijos tarnybas priimti sprendimus pakeisti dėl leidimų laikinai gyventi priėmimo. Taip pat buvo supaprastinamos leidimų gyventi išdavimo taisyklės, mažinamas dokumentų, kurių reikalaujama pateikti su prašymu išduoti leidimą gyventi, kiekis.

24 psl. Pateiktoje lentelėje aprašytos trečiųjų šalių piliečių buvimo procedūros Lietuvoje:

Migracijos procedūros Lietuvoje pagal atvykimo pagrindus: atvykimas ir buvimas iki 1 metų

Procedūros / Atvykimo pagrindai	Informavimas	Pagrindiniai dokumentai	Procedūra	Atvykimo kontrolė
Turizmas	Informaciją teikia turizmo agentūros, Lietuvos diplomatinės atstovybės užsienyje, MD ⁴² , URM ⁴³	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Šengeno viza, jei taikomas vizų režimas ✓ Kitos Šengeno valstybės leidimas gyventi 	Šengeno viza išduodama Lietuvos atstovybėje užsienyje per 15 kalendorinių dienų ⁴⁴ . Ji leidžia Šengeno erdvėje lankytis ne ilgiau nei 3 mėnesius per pusę metų, skaičiuojant nuo pirmosios atvykimo į Šengoną dienos.	Pasienyje VSAT pareigūnai patikrina, ar užsienietis turi reikiamus dokumentus, ar dokumentai nepadirbti, ar užsienietis neviršijo leidžiamo ilgiausio buvimo Šengeno teritorijoje laiko, ar užsieniečio turimi dokumentai pagrindžia atvykimo tikslą, ar atvykstantis užsienietis turi pakankamai lėšų ⁴⁵ , ar užsienietis nėra įtrauktas į nacionalinį arba Šengeno nepageidaujamų asmenų sąrašą ⁴⁶ . Pareigūnai turi teisę panaikinti visas, jeigu užsienietis neatitinka atvykimo reikalavimų.
Dirbti	Informaciją teikia LDB ⁴⁷ , MD, URM	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Leidimas dirbti, nebent užsieniečiui jo nereikia⁴⁸. ✓ Įprastai – nacionalinė daugkartinė⁴⁹ arba vienkartinė viza. Jeigu užsienietis dirbs trumpiau nei 3 mėn. per pusę metų – Šengeno viza ar kitos Šengeno valstybės leidimas gyventi. 	Užsienietį norintis įdarbinti darbdavys įregistruoja laisvą darbo vietą teritorinėje darbo biržoje. Po mėnesio jis kreipiasi dėl leidimo dirbti užsieniečiui išdavimo. Priklausomai nuo užsieniečio atvykimo tikslo, leidimas dirbti išduodamas per 20 arba 10 kalendorinių dienų. Po to užsienietis kreipiasi į konsulinę įstaigą užsienyje, o jei Lietuvoje yra teisėtai – į migracijos tarnybą arba MD dėl nacionalinės vizos išdavimo.	
Mokyti	Informaciją teikia MD, URM, ŠMM, ŠMPF	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Įprastai – nacionalinė vienkartinė ar daugkartinė viza. ✓ Jeigu užsienietis ketina mokytis trumpiau nei 3 mėn. per pusę metų – Šengeno viza ar kitos Šengeno valstybės leidimas gyventi 	Aukštoji mokykla, į kurią priimtas ar pakviestas (pagal tarptautinių mainų programas) studentas, turi parašyti prašymą Lietuvos atstovybei užsienyje, MD ar migracijos tarnybai (kai užsienietis yra teisėtai Lietuvoje) išduoti užsieniečiui nacionalinę vizą. Po to pats užsienietis kreipiasi į vizų tarnybą dėl nacionalinės vizos išdavimo. Nacionalinė viza išduodama per 15 kalendorinių dienų ⁵⁰ .	
Susijungti su šeima	Informaciją teikia MD, URM	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Nacionalinė vienkartinė viza ✓ Leidimas laikinai gyventi ✓ Nacionalinė daugkartinė viza (dėstytojų/ mokslininkų šeimos nariams) 	Šeimos narys pas užsienietį (rėmėją) paprastai gali atvykti tik rėmėjui pragyvenus Lietuvoje 2 metus ir turint pagrįstas perspektyvas likti Lietuvoje gyventi nuolat ⁵¹ . Šeimos narys prašymą išduoti leidimą laikinai gyventi pateikia Lietuvos atstovybei užsienyje, o jeigu Lietuvoje yra teisėtai – migracijos tarnybai, kurios aptarnaujamoje teritorijoje ketina apsigyventi. Sprendimą išduoti leidimą laikinai gyventi priima MD ne vėliau nei per 6 mėnesius. Gavęs pranešimą apie priimtą sprendimą išduoti leidimą laikinai gyventi, šeimos narys kreipiasi į migracijos tarnybą dėl leidimo gyventi kortelės išrašymo. Leidimas laikinai gyventi išduodamas ne ilgesniam nei 1 metų laikotarpiui. Po to užsienietis kreipiasi dėl leidimo laikinai gyventi pakeitimo (šiuo atveju sprendimas priimamas per 2 mėnesius). Jeigu užsienietis yra Lietuvos piliečio, asmens, išsaugojusio teisę į Lietuvos pilietybę arba lietuvių kilmės asmens šeimos narys ir kartu su juo persikelia gyventi į Lietuvą, jam iškart išduodamas leidimas nuolat gyventi.	
Prašyti prieglobsčio	Informaciją teikia MD ⁵²	Užsienietis gali atvykti ir be jokių dokumentų, tačiau tada turi iškart pasiprašyti prieglobsčio.	<p>Prašymas suteikti prieglobstį pateikiamas pasienio perėjimo punkte, o jeigu užsienietis jau yra Lietuvoje – VSAT (kai pasienio zonoje) arba teritorinei policijos įstaigai arba URC (kai šalies viduje). Šios tarnybos apklausia užsienietį, paima jo kelionės dokumentus, biometrinius duomenis ir perduoda visus dokumentus MD. MD per 48 valandas nusprendžia:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ suteikti užsieniečiui laikiną teritorinį prieglobstį ir nagrinėti prieglobsčio prašymą iš esmės; ✓ suteikti laikiną teritorinį prieglobstį ir pradėti Dublino procedūrą⁵³; ✓ nenagrinėti prieglobsčio prašymo iš esmės ir grąžinti užsienietį į saugią trečią valstybę⁵⁴; ✓ nesuteikti prieglobsčio ir išsiųsti užsienietį iš Lietuvos⁵⁵. 	

**Migracijos procedūros Lietuvoje pagal atvykimo pagrindus:
buvimas ilgiau nei 1 metai**

Procedūros / Atvykimo pagrindai	Pagrindiniai dokumentai	Procedūra	Užsieniečių kontrolė
Dirbti	Leidimas laikinai gyventi Leidimas dirbti	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Jeigu užsienietis atvyko su nacionaline daugkartine viza ir ketina dirbti ilgiau nei 1 metus, jis turi kreiptis migracijos tarnybą dėl leidimo laikinai gyventi. Leidimas gyventi išduodamas visam darbo laikotarpiui, bet ne ilgiau nei metams. Po metų jis gali būti pratęsimas. ✓ Leidimas dirbti išduodamas laikotarpiui iki 2 metų. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Prieš priimdamos sprendimą išduoti vizą ar leidimą gyventi, konsulinės įstaigos, migracijos tarnybos arba MD tikrina, ar užsienietis nėra įtrauktas į Šengeno informacinę sistemą arba nacionalinį Užsieniečių, kuriems draudžiama atvykti į Lietuvos Respubliką, sąrašą kaip nepageidaujamas asmuo. MD papildomai konsultuojasi su Policijos departamentu ir Valstybės saugumo departamentu dėl to, ar užsienietis nekelia grėsmės viešajai tvarkai ar valstybės saugumui. ✓ Užsieniečių buvimo Lietuvoje kontrolę atlieka policija, VSAT ir MD, neteisėto darbo kontrolę – VDI. Jeigu kyla įtarimų, kad užsienietis piktnaudžiauja gyvenimo Lietuvoje taisyklėmis (pvz., sudaręs fiktyvią santuoką), migracijos tarnybos savo iniciatyva arba paprašius MD atlieka patikrinimus vietoje. Patikrinimus taipogi gali atlikti VSAT, VDI, mokesčių inspekcija ir kitos kontroliuojančios įstaigos. Nustačius, kad užsienietis piktnaudžiauja gyvenimo Lietuvoje galimybėmis arba kad nėra kitų pagrindų, leidžiančių užsieniečiui gyventi Lietuvoje, MD priima sprendimą panaikinti užsieniečiui leidimą gyventi. ✓ Užsieniečiui nustojus Lietuvoje gyventi teisėtai, VSAT, migracijos tarnybos, o prieglobsčio procedūrose MD, priima sprendimą grąžinti užsienietį arba įpareigoti jį išvykti iš Lietuvos⁵⁷. Užsieniečiui savo noru neišvykus arba tais atvejais, kai savanoriško išvykimo laikotarpis nesuteikiamas, MD priima sprendimą išsiųsti užsienietį iš Lietuvos. Tais atvejais, kai Lietuva sudariusi readmisijos sutartis su užsienio valstybėmis, MD priima sprendimą grąžinti užsienietį pagal readmisijos sutartį. Sprendimus išsiųsti ar grąžinti užsieniečius pagal readmisijos sutartis įgyvendina VSAT (URC) arba policija. Kartu su sprendimais grąžinti ar išsiųsti MD gali priimti sprendimus uždrausti užsieniečiams atvykti į Lietuvą. Sprendimai uždrausti atvykti gali būti priimami ir kitais atvejais, kai MD gauna informacijos iš kitų valstybės įstaigų. Šiuos sprendimus MD įveda į Šengeno informacinę sistemą ir nacionalinį Užsieniečių, kuriems draudžiama atvykti į Lietuvos Respubliką, sąrašą.
Mokytis	Leidimas laikinai gyventi	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Jeigu užsienietis atvyko su nacionaline daugkartine viza ir ketina Lietuvoje studijuoti ilgiau nei metus, jis turi kreiptis į migracijos tarnybą dėl LLG išdavimo. Kartu turi pateikti įstaigos, į kurią atvyksta, tarpininkavimo raštą ir kitus dokumentus. Leidimas laikinai gyventi išduodamas mokymosi laikotarpiui, bet ne ilgiau nei 1 metams. Po to užsienietis gali kreiptis dėl leidimo laikinai gyventi pakeitimo (šiuo atveju sprendimas priimamas per 2 mėnesius). ✓ Su leidimu laikinai gyventi pragyvenęs Lietuvoje be pertraukos 5 metus, užsienietis gali kreiptis dėl leidimo nuolat gyventi išdavimo. Sprendimą išduoti leidimą nuolat gyventi priima MD per 6 mėnesius. Leidimas galioja 5 metus, po to keičiamas (šiuo atveju sprendimas pakeisti leidimą priimamas per 1 mėnesį). 	
Susijungti su šeima	Leidimas laikinai gyventi	<ul style="list-style-type: none"> ✓ LLG, kuris keičiamas kiekvienais metais. ✓ Su leidimu laikinai gyventi pragyvenęs 5 metus, šeimos narys gali gauti leidimą nuolat gyventi. 	
Prašyti prieglobsčio	Leidimas nuolat gyventi arba leidimas laikinai gyventi	<p>Prieglobsčio prašymo nagrinėjimo metu užsienietis apgyvendinamas URC, nelydimas nepilnametis – PPC, o jeigu užsienietis Lietuvoje yra teisėtai, MD gali jam leisti apsigyventi jo pasirinktoje vietoje. Prieglobsčio prašymas išnagrinėjamas per 3 mėnesius (dėl objektyvių priežasčių nagrinėjimą galima pratęsti dar 3 mėnesiams). MD priima vieną iš šių sprendimų:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ suteikti pabėgėlio statusą ir išduoti leidimą nuolat gyventi (galioja 5 metus, po to pratęsimas); ✓ nesuteikti pabėgėlio statuso, bet suteikti papildomą apsaugą ir išduoti leidimą laikinai gyventi (papildoma apsauga suteikiama 1 metams, o po to užsienietis vėl gali pateikti prieglobsčio prašymą); ✓ nesuteikti prieglobsčio, užsienietį išsiųsti iš Lietuvos. 	

4.3. Integracija

Lietuva neturi valstybinės programos užsieniečių integracijai. Integracijos parama teikiama tik užsieniečiams, kurie Lietuvoje gavo tarptautinę apsaugą.

Lietuvos valstybė teikia paramą prieglobstį Lietuvoje gavusiems asmenims, nepriklausomai nuo gauto tarptautinės apsaugos statuso. Ši parama teikiama tik tuo atveju, kai prieglobstį gavę asmenys to pageidauja.

Paramos teikimą koordinuoja ir prižiūri SADM. Socialinių paslaugų priežiūros departamentas prie SADM vertina prieglobstį gavusių užsieniečių integracinius procesus, organizuoja integracijos srityje dirbančių asmenų mokymus. PPC užsiima PPC apgyvendintų prieglobstį gavusių asmenų integracija, o savivaldybės pratęsia tolimesnę prieglobstį gavusių asmenų integraciją savivaldybėse. Paramos integracijai teikimas apima šias sritis:

- valstybinės kalbos mokymas;
- švietimas;
- užimtumas;
- aprūpinimas gyvenamąja patalpa;
- socialinė apsauga;
- sveikatos apsauga.

Parama integracijai PPC teikiama iki 8 mėnesių. Jeigu dėl objektyvių priežasčių užsienietis nespėja pasirengti integracijai savivaldybėje, jo integracija pratęsiama iki 12 mėnesių. Pažeidžiamiesiems užsieniečiams parama integracijai gali būti teikiama iki 18 mėnesių (nepilnamečiams ypatingais atvejais parama gali būti teikiama iki jiems sukaks 18 metų).

Pasibaigus integracijai PPC, parama integracijai toliau teikiama savivaldybėse. Ji teikiama iki 12 mėnesių, nebent apsaugą gavusio asmens leidimas laikinai gyventi galioja trumpiau arba užsienietis išvyksta iš Lietuvos. Jeigu pažeidžiamiesiems užsieniečiams nepavyksta per 12 mėnesių įgyvendinti integracijos, integracijos laikotarpis gali būti pratęstas, bet ne ilgiau nei dar 4 metams.

Valstybės prieglobstį gavusių asmenų skaičius, kuriems buvo suteikta valstybės parama integracijai 2004-2010 m.

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
PPC apgyvendintų asmenų skaičius	63	65	62	63	50	47	20
Savivaldybėse gavusių paramą integracijai asmenų skaičius	405	275	269	297	298	184	Nėra duomenų

Šaltinis: PPC duomenys

Kitų užsieniečių, kurie nesikreipė ar negavo prieglobsčio Lietuvoje, integracijos programų Lietuvos įstaigos nevykdo. Tačiau pavienius užsieniečių ir Lietuvos visuomenės informavimo ir užsieniečių integravimo projektus vykdo nevyriausybinės ir kitokios privačios organizacijos pagal Europos fondo trečiųjų šalių piliečių integracijai metines programas⁵⁸.

4.4. Pilietybė

2010 m. gruodžio 2 d. Lietuvos Respublikos Seimas priėmė Lietuvos Respublikos pilietybės įstatymą, kuris įsigaliojo 2011 m. balandžio 1 d.⁵⁹ Priėmus šį įstatymą natūralizacijos sąlygos išliko tos pačios: Lietuvos Respublikos piliečiu gali tapti nuolatinis Lietuvos gyventojas, nuolat pragyvenęs 10 metų Lietuvoje, išlaikęs lietuvių kalbos ir Lietuvos Respublikos Konstitucijos pagrindų egzaminą, turintis teisėtą pragyvenimo šaltinį. Lietuvos piliečių sutuoktiniams Lietuvoje reikia pragyventi trumpesnę terminą: 5 metus tremtinių, politinių kalinių ar jų tremtyje gimusių vaikų sutuoktiniams, 5 metus užsieniečiams, pragyvenusiems bent metus susituokus su Lietuvos piliečiu, kuris vėliau mirė, 7 metus kitiems Lietuvos piliečių sutuoktiniams.

Be natūralizacijos, Lietuvos pilietybė gali būti įgyjama gimimu, išimties tvarka (už ypatingus nuopelnus Lietuvai), tarptautinių sutarčių numatytais pagrindais, be to, pilietybė gali būti grąžinama (tiems, kurie anksčiau neteko Lietuvos pilietybės) arba suteikiama supaprastinta tvarka (lietuvių kilmės asmenims).

Pagal Lietuvos Respublikos Konstituciją Lietuvos Respublikos pilietis kitos valstybės piliečiu gali būti tik išimtiniais atvejais. Naujasis Pilietybės įstatymas nustatė, kad dvigubą pilietybę gali turėti tokie Lietuvos piliečiai:

- kurie dvigubą pilietybę įgijo gimdami ir jiems nesukakę 21 metai;
- kurie buvo ištremiti iš okupuotos Lietuvos iki 1990 m. kovo 11 d. ir įgijo kitos valstybės pilietybę arba kurie yra tokių asmenų palikuonys (vaikai, vaikaičiai arba provaikaičiai);
- kurie pasitraukė iš Lietuvos iki 1990 m. kovo 11 d. ir įgijo kitos valstybės pilietybę arba kurie yra tokių asmenų palikuonys (vaikai, vaikaičiai arba provaikaičiai);
- kurie sudarydami santuoką su kitos valstybės piliečiu dėl to savaime įgijo tos valstybės pilietybę;
- kuriems nesukako 21 metai, jeigu jie yra įvaikinti Lietuvos piliečių (piliečio) iki tol, kol jiems sukako 18 metų, ir dėl to įgijo Lietuvos pilietybę⁶⁰;
- kuriems nesukako 21 metai, jeigu juos, Lietuvos piliečius, iki kol jiems sukako 18 metų, įvaikino kitos valstybės piliečiai (pilietis) ir dėl to jie įgijo kitos valstybės pilietybę;
- kurie Lietuvos pilietybę įgijo išimties tvarka, būdami kitos valstybės piliečiais;

- kurie Lietuvos pilietybę įgijo turėdami pabėgėlio statusą Lietuvoje.

Prašymus suteikti Lietuvos pilietybę užsieniečiai turi pateikti migracijos tarnyboms, o jeigu jie tuo metu gyvena užsienyje – Lietuvos diplomatinėms atstovybėms arba MD. Pilietybę natūralizacijos, supaprastinta ar išimties tvarka suteikia ir grąžina Lietuvos Respublikos Prezidentas, o jam padeda ir pataria Pilietybės reikalų komisija.

Užsieniečių dokumentus Pilietybės reikalų komisijai teikia MD ir migracijos tarnybos.

Kitus su pilietybe susijusius klausimus (pilietybės atkūrimas, netekimas, įgijimas tam tikrais atvejais, priesaika ir kt.) sprendžia vidaus reikalų ministras, MD ir migracijos tarnybos.

Užsieniečiai, kuriems suteikta Lietuvos pilietybė 2006-2010 m.

Buvusi pilietybė	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.
Iš viso	467	370	240	214	162
- Rusijos	151	113	54	49	43
- be pilietybės	238	184	128	106	78
- Ukrainos	30	20	31	27	19
- Baltarusijos	28	31	10	12	11

Šaltinis: Migracijos metraščio duomenys

Naujasis Pilietybės įstatymas vertinamas nevienareikšmiškai. Lietuvos bendruomenės užsienyje pareiškė, kad jų netenkina dabartinis Pilietybės įstatymas. Tikėtina, kad ateityje diskusijos dėl šio įstatymo nesiliaus.

4.5. Pateikimas į darbo rinką

Užsieniečių atvykimo darbo tikslais, įsidarbinimo jau esant Lietuvoje ir leidimų dirbti išdavimo procedūros nuo 2008 m. nesikeitė, nesikeitė ir valstybės įstaigų funkcijos šioje srityje.

Pagrindinė įstaiga, atsakinga už leidimų dirbti išdavimą ir darbo rinkos stebėjimą, liko LDB. Neteisėto darbo – tiek užsieniečių, tiek Lietuvos piliečių – kontrolę vykdo Valstybinė darbo inspekcija prie SADM, padedama policijos ir kitų įstaigų.

Užsieniečių darbas Lietuvoje 2007 – 2011 m.

	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2011 m.
Išduota leidimų dirbti užsieniečiams ⁶¹	5686	7819	2239	1808	3327
Nustatyta užsieniečių nelegalaus darbo atvejų	18	161	15	21	5

Šaltinis: Valstybinės darbo inspekcijos prie SADM ir LDB duomenys

4.6. Grąžinimas

Užsieniečių grąžinimo srityje institucinė atsakomybė ir procedūros nuo 2008 m. nesikeitė. 2011 m. gruodžio 8 d. priimtos UTPĮ pataisos (įsigaliojusios nuo 2012 m. vasario 1 d.). UTPĮ nuostatas suderino su Direktyvos 2008/115/EB (grąžinimo direktyvos) nuostatomis⁶², tačiau grąžinimo procedūros iš esmės nebuvo pakeistos, o šias procedūras įgyvendinančių įstaigų kompetencija išliko nepakitusi.

Nuo 2012 m. vasario 1 d. grąžinimo srityje priimami 3 rūšių sprendimai:

1) Sprendimas grąžinti (iki tol buvęs įpareigojimas išvykti) – juo užsieniečiui suteikiamas nuo 7 iki 30 dienų laikotarpis savanoriškai išvykti iš Lietuvos (šis laikotarpis prireikus gali būti pratęsiamas). Kaip ir iki šių pataisų įsigaliojimo, savanoriško išvykimo laikotarpis suteikiamas tiems užsieniečiams, kurie atvyko ar apsigyveno Lietuvoje teisėtai, bet vėliau jų buvimas ar gyvenimas Lietuvoje dėl įvairių priežasčių tapo neteisėtas. Kaip ir anksčiau, nelydimi nepilnamečiai užsieniečiai į užsienio valstybę grąžinami tik tuo atveju, kai toks sprendimas atitiks geriausius nepilnamečių interesus.

2) Įpareigojimas išvykti – sprendimo grąžinti atmaina, skirta tiems užsieniečiams, kurie turi teisę gyventi ar būti kitoje Europos Sąjungos arba Europos laisvosios prekybos asociacijos valstybėje narėje. Šiems užsieniečiams suteikiamas iki 30 dienų laikotarpis savo noru išvykti iš Lietuvos į tą valstybę narę, kurioje jie turi teisę būti ar gyventi (pvz., kurie turi kitos Europos Sąjungos ar Europos laisvosios prekybos asociacijos valstybės narės išduotą leidimą gyventi ar nacionalinę vizą).

3) Sprendimas išsiųsti – sprendimas, kuriuo užsienietis iš Lietuvos išsiunčiamas prievarta. Kaip ir anksčiau, šis sprendimas priimamas dėl tų užsieniečių, kurie aptikti neteisėtai esantys Lietuvoje (kurie į Lietuvą atvyko neturėdami teisės tai padaryti). Prievarta išsiunčiami ir tie užsieniečiai, kurie neišvyko savo noru per jiems suteiktą savanoriško išvykimo laikotarpį, taip pat tie, kurių buvi-

mas Lietuvoje kelia grėsmę valstybės saugumui ar viešajai tvarkai.

Naujaisiais UTPJ pakeitimais buvo aiškiai nustatytas ir ilgiausias leistinas užsieniečio sulaikymo išsiuntimo tikslais laikotarpis – 6 mėnesiai, su galimybe atskirais atvejais šį sulaikymo laikotarpį pratęsti dar 12 mėnesių. Be to, įvesta draudimo atvykti laikotarpio riba – 5 metai – ir nustatyti išimtiniai atvejai, kai užsieniečiams gali būti uždrausta atvykti į Lietuvą ilgesniam nei 5 metų laikui (kai užsienietis kelia grėsmę valstybės saugumui ar viešajai tvarkai).

Užsieniečiai, įpareigoti išvykti iš Lietuvos savanoriškai ir išsiųsti prievarta 2006-2010 m.

	2006	2007	2008	2009	2010
Įpareigoti išvykti	1002	898	759	1035	1188
Išsiųsti	149	147	123	144	137

Šaltinis: Migracijos metraščio duomenys

5. Prieglobsčio ir migracijos sistemos analizė

Kaip jau minėta, pastaraisiais metais Europos Sąjungos teisės aktai buvo pagrindinė priežastis, dėl kurios buvo keičiami nacionaliniai teisės aktai migracijos ir prieglobsčio srityje. Vieni Europos Sąjungos teisės aktai paskatino arba paskatins Lietuvoje sukurti pažangesnę migracijos ir prieglobsčio valdymo sistemą: pavyzdžiui, perkėlus mėlynosios kortelės⁶³ direktyvą bus sukurta lankstesnė ir spartesnė aukštos profesinės kvalifikacijos darbuotojų atvykimo į Lietuvą schema, perkėlus sankcijų darbdaviams direktyvą⁶⁴ daugiau dėmesio bus skiriama nelegaliam užsieniečių darbui Lietuvoje, o kiti Europos Sąjungos teisės aktai esminių pokyčių neįnešė: pavyzdžiui, grąžinimo direktyva tik lengvai modifikavo galiojančią užsieniečių grąžinimo sistemą.

Kita priežastis, dėl kurios buvo keičiami teisės aktai – tai noras palengvinti su migracija susijusias procedūras, mažinti užsieniečiams ir juos kviečiantiems fiziniams ar juridiniams asmenims tenkančią administracinę naštą. Ateityje vis daugiau paslaugų bus perkeliama į elektroninę erdvę: šiuo metu internete galima rasti įvairių prašymų formas, kvietimai užsieniečiui atvykti į Lietuvą jau gali būti siunčiami elektroniniu būdu; MD užbaigus šiuo metu pradedamą įgyvendinti valstybinį projektą, piliečiai ir užsieniečiai elektroniniu būdu bus informuojami apie Lietuvoje išduodamus asmens dokumentus, apie dokumentuose įrašytų sertifikatų galiojimo laiko pabaigą, galės elektroniniu būdu susimokėti už suteiktas paslaugas, dėl kylančių su migracija susijusių klausimų galės pasikonsultuoti su virtualiu konsultantu. Be to, valstybės institucijose jau kurį laiką diegiamos elektroninės dokumentų valdymo sistemos – tai paspartins valstybės įstaigų darbą.

Nepaisant šios pažangos, išlieka ir neišspręstų problemų.

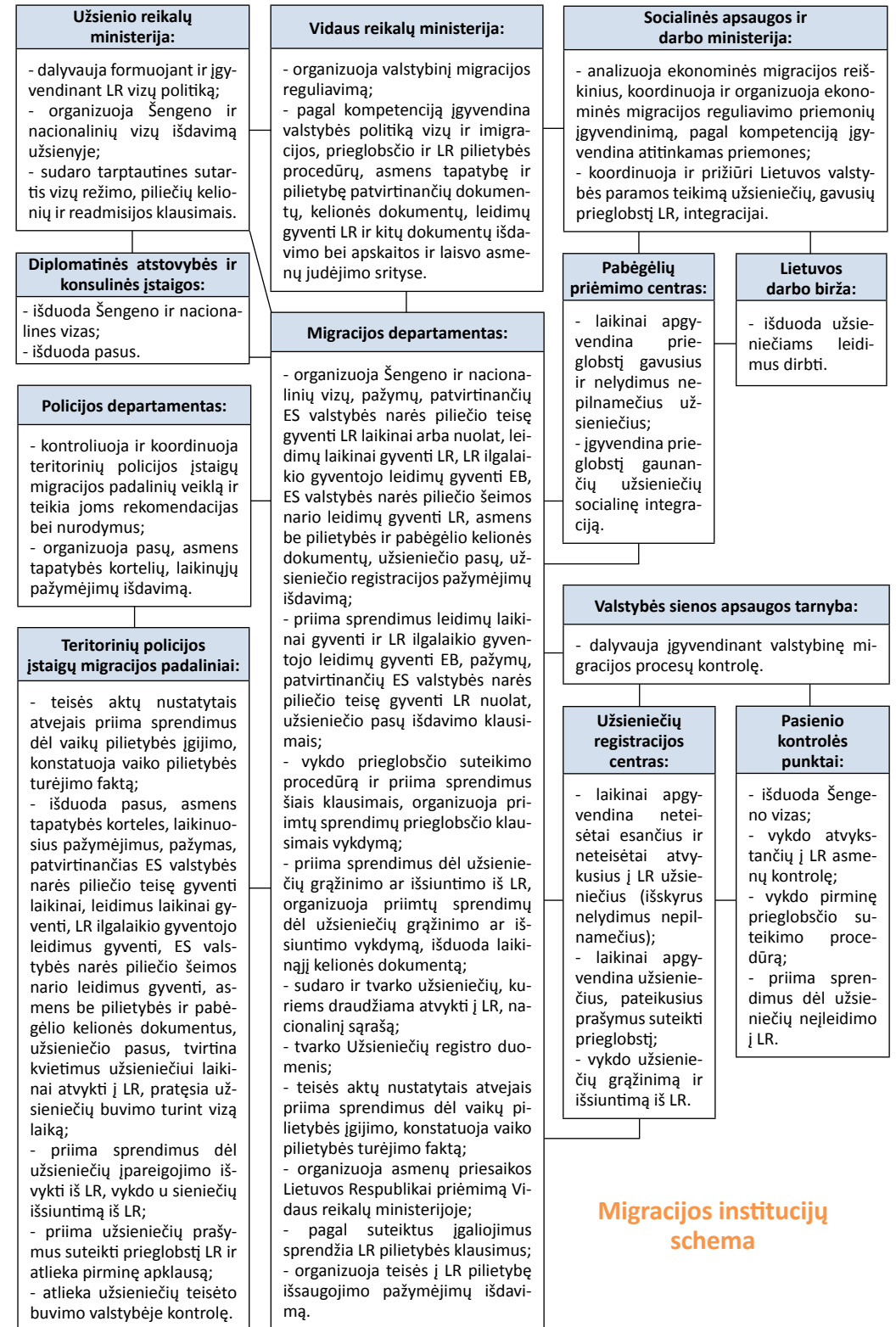
Pagrindinė sisteminė problema, kurią būtina spręsti nedelsiant, tai užsieniečių integracijos sistemos nebuvimas. Ligi šiol nepaskirta institucija, kuri būtų atsakinga už užsieniečių integracijos koordinavimą, nėra valstybinės integracijos politikos, o integracija užsiima tik nevalstybiniai subjektai, sporadiškai vykdydami trumpalaikius integracijos projektus. Europos Sąjungos darbotvarkėje integracijos klausimams skiriama vis daugiau dėmesio, tad lieka tikėtis, kad diskusijos Europos Sąjungos lygmenyje suaktyvins šios problemos sprendimą Lietuvoje.

Nuo 2008 m. nebuvo išspręsta ir migracijos tarnybų santykio su MD problema. Dar 2006 m. Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė buvo nustačiusi⁶⁵, kad „MD galimybės dalyvauti organizuojant migracijos tarnybų veiklą yra ribotos, nes teritorinės migracijos tarnybos jam nepavaldžios; migracijos tarnybos yra sudėtinė policijos dalis, tačiau didesnė dalis šių tarnybų vykdomų funkcijų nėra susijusios su policijai įstatymais pavestų uždavinių įgyvendinimu“ bei rekomendavusi ieškoti galimybių atskirti migracijos tarnybų vykdomas funkcijas,

kurios yra nebūdingos policijai, ir sukurti bendrą migracijos procesus administruojančių institucijų veiklos planavimo ir rezultatų vertinimo sistemą. Tačiau ligi šiol šis klausimas nebuvo sprendžiamas kompleksiskai: nors VRM sustiprino politinę migracijos procesų priežiūrą (VRM įsteigti tuo užsiimantys padaliniai), MD nesudaryta galimybių daugiau koordinuoti migracijos tarnybų veiklą.

Dėl ekonominės krizės sumažintas ir ateityje, tikėtina, mažinsimas finansavimas lėmė etatų migracijos procesais užsiimančių valstybės įstaigose mažinimą, resursų tiesioginėms funkcijoms atlikti trūkumą, o tai ateityje gali lemti silpnesnę migracijos procesų kontrolę, didėjančių gyventojų nepasitenkinimą valstybės įstaigų darbu.

Migracijos institucijų schema

LITERATŪRA

Teisės aktai

1. Lietuvos Respublikos Konstitucija (Žin., 1992, Nr. 33-1014).
2. Lietuvos Respublikos įstatymas „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ (Žin., 2004, Nr. 73-2539).
3. Įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ 2, 5, 8, 26, 32, 35, 40, 43, 46, 50, 53, 71, 72, 90, 99, 104, 113, 124, 125, 126, 127, 131, 133, 134 straipsnių, III skyriaus pirmojo skirsnio ir priedo pakeitimo ir papildymo, Įstatymo papildymo 49(2) straipsniu ir 7 straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymas (Žin., 2008, Nr.22-803).
4. Įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ 2, 4, 5, 8, 10, 11, 21, 26, 34, 35, 43, 45, 51, 53, 62, 63, 64, 80, 81, 93, 101, 102, 106, 125 ir 140(1) straipsnių pakeitimo bei papildymo ir Įstatymo papildymo 141(1) straipsniu įstatymas (Žin., 2009, Nr.93-3984).
5. Lietuvos Respublikos pilietybės įstatymas (Žin., 2010, Nr. 144-7361).
6. Lietuvos Respublikos garantijų komandiruotiems darbuotojams įstatymas (Žin., 2005, Nr. 67-2406).
7. Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso 13, 35, 43⁶, 43⁷, 43⁸, 43¹⁰, 79, 109¹, 110¹, 111, 112, 112¹, 112⁶, 112⁸, 125, 138, 145, 146, 147, 149, 163, 163¹³, 171³, 172⁴, 173⁵, 173¹⁶, 173²¹, 187, 188⁶, 188¹⁰, 188¹⁷, 189, 206, 206², 206³, 221, 224, 225², 225³, 227, 228, 232¹, 233, 235¹, 237, 239, 240, 242, 245, 246, 246⁴, 246⁸, 247², 247⁷, 247¹⁰, 259¹, 281, 304, 309, 314 straipsnių pakeitimo ir papildymo, kodekso papildymo 37², 43¹³, 52³, 52⁴, 99¹¹, 112⁹, 112¹⁰, 112¹¹, 117⁵, 172²⁸, 173²², 181⁴, 188²⁰, 206⁵ straipsniais ir trisdešimt trečiuoju skirsniu ir 112⁷, 172⁸, 173⁴, 206¹, 241, 246⁶, 247³ straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymas (Žin., 2011, 163-7758).
8. Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso papildymo 292¹ straipsniu ir kodekso priedo papildymo įstatymas (Žin., 2012, Nr. 4-115).
9. Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. lapkričio 12 d. nutarimas Nr. IX-1187 „Dėl valstybės ilgalaikės raidos strategijos“ (Žin., 2002, Nr. 113-5029).
10. Lietuvos Respublikos Seimo 2008 m. gruodžio 9 d. nutarimas Nr. XI-52 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“ (Žin., 2008, Nr.146-5870).
11. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. spalio 28 d. nutarimas Nr. 1350 „Dėl nacionalinės demografinės (gyventojų) politikos strategijos patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. 159-5795).
12. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. balandžio 25 d. nutarimas Nr. 416 „Dėl ekonominės migracijos reguliavimo strategijos ir jos įgyvendinimo priemonių 2007-2008 metų plano patvirtinimo“ (Žin., 2007, Nr. 49-1897).
13. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. vasario 25 d. nutarimas Nr. 189 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008–2012 metų programos įgyvendinimo priemonių patvirtinimo“ (Žin., 2009, Nr.33-1268).
14. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. sausio 28 d. nutarimas Nr. 50 „Dėl Valstybės valdymo tobulinimo komisijos (Saulėlydžio komisijos) sudarymo“ (Žin., 2009, Nr. 13-514).
15. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. kovo 14 d. nutarimas Nr. 291 „Dėl Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos nuostatų patvirtinimo“ (Žin., 2001, Nr. 27-794; 2010, Nr. 123-6302).

16. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. sausio 29 d. nutarimas Nr. 98 „Dėl Policijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos įsteigimo ir nuostatų patvirtinimo“ (Žin., 2001, Nr. 10-294; 2009, Nr. 121-5199).
17. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. vasario 22 d. nutarimas Nr. 194 „Dėl Pasienio policijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos reorganizavimo ir Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos nuostatų patvirtinimo“ (Žin., 2001, Nr. 18-556; 2008, Nr. 40-1459).
18. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. rugsėjo 25 d. nutarimas Nr. 1155 „Dėl Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijos nuostatų patvirtinimo“ (Žin., 1998, Nr. 85-2378; 2008, Nr. 49-1827).
19. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. liepos 17 d. nutarimas Nr. 892 „Dėl Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nuostatų patvirtinimo“ (Žin., 1998, Nr. 66-1916; 2010, Nr. 123-6300).
20. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. gruodžio 3 d. nutarimas Nr. 1317 „Dėl Lietuvos imigracijos politikos gairių patvirtinimo“ (Žin., 2008, Nr. 143-5706).
21. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. lapkričio 4 d. nutarimas Nr. 1456 „Dėl Lietuvos nacionalinės vizų informacinės sistemos įsteigimo, jos nuostatų patvirtinimo ir veiklos pradžios nustatymo“ (Žin., 2009, Nr. 136-5933).
22. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. rugsėjo 9 d. nutarimas Nr. 1104 „Dėl Prekybos žmonėmis prevencijos ir kontrolės 2009-2012 metų programos patvirtinimo“ (Žin., 2009, Nr. 112-4761).
23. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. kovo 30 d. nutarimas Nr. 389 „Dėl Globalios Lietuvos – užsienio lietuvių įtraukimo į valstybės gyvenimą – kūrimo 2011-2019 metų programos patvirtinimo“ (Žin., 2011, Nr. 42-1969).
24. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. rugsėjo 14 d. nutarimas Nr. 1082 „Dėl prieglobsčio prašytojų iš Maltos Respublikos“ (Žin., 2011, Nr. 115-5416).
25. Lietuvos Respublikos Prezidento 2011 m. rugsėjo 6 d. dekretas Nr. 1K-812 „Dėl Pilietybės reikalų komisijos sudarymo ir Pilietybės reikalų komisijos reglamento patvirtinimo“ (Žin., 2011, Nr. 112-5264).
26. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2000 m. spalio 6 d. įsakymas Nr. 388 „Dėl Migracijos departamento prie Vidaus reikalų ministerijos nuostatų patvirtinimo“ (Žin., 2000, Nr. 86-2639; 2011, Nr. 16-749).
27. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2001 m. gruodžio 28 d. įsakymas Nr. 681 „Dėl Asmens dokumentų išrašymo centro prie Vidaus reikalų ministerijos nuostatų patvirtinimo“ (Žin., 2002, Nr. 4-126; 2011, Nr. 18-892).
28. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2010 m. birželio 28 d. įsakymas Nr. 1V-430 „Dėl Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2008 m. gruodžio 3 d. įsakymo Nr. 1V-436 „Dėl įgaliojimų suteikimo“ pakeitimo“ (Žin., 2010, Nr. 79-4103).
29. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2009 m. gegužės 29 d. įsakymas Nr. 1V-233 „Dėl įgaliojimų suteikimo“ (Žin., 2009, Nr. 69-2802).
30. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2000 m. gruodžio 7 d. įsakymu Nr. 454 „Dėl Gyventojų registro tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos nuostatų patvirtinimo“ (Žin., 2000, Nr. 107-3397; 2011, Nr. 18-893).
31. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro ir Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministro 2007 m. lapkričio 19 d. įsakymas Nr. 1V-395/V-100 „Dėl Lietuvos Respublikos

- vidaus reikalų ministro ir Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministro 2004 m. rugsėjo 2 d. įsakymo Nr. 1V-280/V-109 „Dėl Dokumentų vizai gauti pateikimo, vizos išdavimo, taip pat ir vizos išdavimo pasienio kontrolės punktuose, buvimo Lietuvos Respublikoje turint vizą laiko pratęsimo, vizos panaikinimo, kelionių organizatorių ir kelionių agentūrų akreditavimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“ (Žin., 2007, Nr.121-4969).
32. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro ir Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministro 2011 m. kovo 24 d. įsakymas Nr. 1V-233/V-66 „Dėl Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro ir Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministro 2004 m. rugsėjo 2 d. įsakymo Nr. 1V-280/V-109 „Dėl dokumentų vizai gauti pateikimo, vizos išdavimo bei panaikinimo, konsultavimosi, kelionių organizatorių ir kelionių agentūrų akreditavimo ir kvietimo užsieniečiams laikinai atvykti į Lietuvos respubliką patvirtinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ (Žin., 2011, Nr. 38-1832).
  33. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2010 m. gruodžio 30 d. įsakymas Nr. 1V-827 „Dėl Europos prieglobsčio paramos biuro“ (Žin., 2011, Nr. 2-54).
  34. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2005 m. rugpjūčio 18 d. įsakymas Nr. A1-234 „Dėl Pabėgėlių priėmimo centro nuostatų patvirtinimo“ (Žin., 2005, Nr. 102-3795; 2010, Nr. 117-5974).
  35. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006 m. lapkričio 13 d. įsakymas Nr. A1-306 „Dėl Lietuvos darbo biržos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nuostatų patvirtinimo“ (Žin., 2006, Nr. 125-4774; 2010, Nr. 62-3076).
  36. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2009 m. gegužės 12 d. įsakymas Nr. A1-316 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybinės darbo inspekcijos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nuostatų patvirtinimo“ (Žin., 2009, Nr. 58-2262; 2010, Nr. 147-7547).
  37. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2004 m. spalio 21 d. įsakymas Nr. A1-238 „Dėl Lietuvos valstybės paramos teikimo užsieniečiams, gavusių prieglobsčių Lietuvos Respublikoje, integracijai tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. 157-5741; 2009, Nr. 83-3449).
  38. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2009 m. rugpjūčio 14 d. įsakymas Nr. A1-500 „Dėl leidimo dirbti užsieniečiams išdavimo sąlygų ir tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Žin., 2009, Nr. 98-4134).
  39. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2010 m. kovo 26 d. įsakymas Nr. A1-120 „Dėl Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2009 m. rugpjūčio 14 d. įsakymo Nr. A1-500 „Dėl Leidimo dirbti užsieniečiams išdavimo sąlygų ir tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ (Žin., 2010, Nr. 36-1735).
  40. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. vasario 2 d. įsakymas Nr. V-178 „Dėl Aukštojo mokslo tarptautiškumo skatinimo 2011-2012 metų programos patvirtinimo“ (Žin., 2011, Nr. 16-785).
  41. Lietuvos policijos generalinio komisaro 2007 m. birželio 18 d. įsakymas Nr. 5-V-403 „Dėl pavyzdinių teritorinių policijos įstaigų viešosios policijos migracijos skyrių, poskyrių, grupių ir pasų poskyrių nuostatų patvirtinimo“ (Žin., 2007, Nr. 99-4038).
  42. Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos vado 2007 m. gruodžio 29 d. įsakymas Nr. 4-1220 „Dėl Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Užsieniečių registracijos centro nuostatų patvirtinimo“ (Žin., 2008, Nr. 5-180, galioja iki 2012 m. sausio 31 d.).

Interneto svetainės

1. <http://www.lietuva.lt/>
2. <http://www.iom.lt/lt/>
3. <http://www.unhcr.se/lt>
4. <http://www.redcross.lt>
5. <http://www.ces.lt/>
6. <http://www.migracija.lt>
7. <http://www.lrvk.lt>
8. <http://www.pasienis.lt>
9. <http://www.rppc.lt/>
10. <http://www.vdi.lt/>

Kita literatūra

1. EMT LT studija „Prieglobsčio ir migracijos politiko organizacija Lietuvoje“, 2008 m. http://emn.intrasoft-intl.com/Downloads/prepareShowFiles.do?jsessionid=446490F23FBF5ACA6B4198442B64402D?entryTitle=07_The%20ORGANISATION%20OF%20Asylum%20and%20Migration%20POLICIES%20in%20the%20EU%20Member%20States.
2. Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 2006 m. gegužės 15 d. valstybinio audito ataskaita Nr. VA-2040-21-3 „Migracijos procesų administravimas (teritorinių policijos įstaigų migracijos tarnybų valdymas ir veiklos organizavimas)“.
3. Valstybės sienos ir jos apsaugos įstatymo 1, 2 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo nauju šeštuoju skirsniu įstatymo projektas Nr. XIP-2701.
4. Migracijos metraščiai (2008, 2009, 2010 m.).

Išnašos

- 1 Lietuvos studiją ir apibendrinančią Europos migracijos tinklo studiją galima rasti adresu <http://emn.intrasoft-intl.com/Downloads/prepareShowFiles.do;jsessionid=D6992131DF6BAB1C762BF4A00B113A26?entryTitle=08>.
- 2 Vyriausybę sudaro Ministras Pirmininkas ir 14 ministrų. Kiekvienas ministras vadovauja atskirai ministerijai.
- 3 Lietuvos teritorija suskirstyta į 60 savivaldybių.
- 4 Šiame departamente yra Migracijos reikalų skyrius (7 valstybės tarnautojai).
- 5 2011 metų pabaigoje MD dirbo 71 valstybės tarnautojas, iš jų Prieglobsčio reikalų skyriuje – 12 valstybės tarnautojų.
- 6 Šiuo metu jų yra 51, jose įsteigta 516 pareigybių.
- 7 2011 metų pabaigoje šiame poskyryje dirbo 3 žmonės.
- 8 2012 pradžioje turėjo 4222 pareigybes (iš jų užpildytos 4033).
- 9 Pasieniečių mokykla, Specialiųjų užduočių rinktinė, Aviacijos rinktinė, Igalinos AE apsaugos rinktinė, Užsieniečių registracijos centras.
- 10 2012 metų pradžioje URC turėjo 84 pareigybes (iš jų užpildytos 82).
- 11 2011 metų pabaigoje centre dirbo 22 žmonės.
- 12 Trečiosios šalies pilietis – tai ES valstybės narių ir Norvegijos pilietybės neturintis asmuo.
- 13 Patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. lapkričio 12 d. nutarimu Nr. IX-1187 (Žin., 2002, Nr. 113-5029)
- 14 Patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. spalio 28 d. nutarimu Nr. 1350 (Žin., 2004, Nr. 159-5795)
- 15 Patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. balandžio 25 d. nutarimu Nr. 416 (Žin., 2007, Nr. 49-1897)
- 16 Patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. gruodžio 3 d. nutarimu Nr. 1317 (Žin., 2008, Nr. 143-5706)
- 17 Patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 kovo 30 d. nutarimu Nr. 389 (Žin., 2011, Nr. 42-1969).
- 18 Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2009 m. rugsėjo 9 d. nutarimu Nr. 1104 (Žin., 2009, Nr. 112-4761) patvirtino Prekybos žmonėmis prevencijos ir kontrolės 2009-2012 metų programą, pratęsusią 2002-2004 ir 2005-2008 metų programas.
- 19 http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=350564
- 20 http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=387811&p_query=&p_tr2=
- 21 http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=386914&p_query=&p_tr2=
- 22 http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=256480&p_query=&p_tr2=
- 23 Migracijos srities teisės aktų sąrašą galima rasti adresu <http://www.migracija.lt/index.php?-918803246>
- 24 Su Baltarusija (dar neįsigaliojo)
- 25 Šių sutarčių sąrašą galima rasti adresu <http://www.migracija.lt/index.php?-1904747489>
- 26 Lietuvos Respublikos Seimo 2008 m. gruodžio 9 d. nutarimas Nr. XI-52 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“ (Žin., 2008, Nr.146-5870), žr. programos antrą dalį.
- 27 Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. vasario 25 d. nutarimas Nr. 189 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008–2012 metų programos įgyvendinimo priemonių patvirtinimo“ (Žin., 2009, Nr.33-1268).
- 28 Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. sausio 28 d. nutarimas Nr. 50 „Dėl Valstybės valdymo tobulinimo komisijos (Saulėlydžio komisijos) sudarymo“ (Žin., 2009, Nr. 13-514).
- 29 Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. gruodžio 3 d. nutarimas Nr. 1317 (Žin., 2008, Nr. 143-5706).
- 30 Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro ir Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministro 2007 m. lapkričio 19 d. įsakymas Nr. 1V-395/V-100 „Dėl Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro ir Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministro 2004 m. rugsėjo 2 d. įsakymo Nr. 1V-280/V-109 „Dėl Dokumentų vizai gauti pateikimo, vizos išdavimo, taip pat ir vizos išdavimo pasienio kontrolės punktuose, buvimo Lietuvos Respublikoje turint vizą laiko pratęsimo, vizos panaikinimo, kelionių organizatorių ir kelionių agentūrų akreditavimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“ (Žin., 2007, Nr.121-4969).
- 31 Žin., 2007, Nr.21-784, Nr.76-3033; 2008, Nr.10-361, Nr.74-2908, Nr.98-3799; 2009, Nr.1-10, Nr.79-3294; 2010, Nr.3-129, Nr.83-4390, Nr.153-7854; 2011, Nr.78-3832.
- 32 Įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ 2, 5, 8, 26, 32, 35, 40, 43, 46, 50, 53, 71, 72, 90, 99, 104, 113, 124, 125, 126, 127, 131, 133, 134 straipsnių, III skyriaus pirmojo skirsnio ir priedo pakeitimo ir papildymo, Įstatymo papildymo 49(2) straipsniu ir 7 straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymas (Žin., 2008, Nr.22-803).
- 33 Įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ 2, 4, 5, 8, 10, 11, 21, 26, 34, 35, 43, 45, 51, 53, 62, 63, 64, 80, 81, 93, 101, 102, 106, 125 ir 140(1) straipsnių pakeitimo bei papildymo ir Įstatymo papildymo 141(1) straipsniu įstatymas (Žin., 2009, Nr.93-3984).
- 34 Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro ir Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministro 2011 m. kovo 24 d. įsakymas Nr. 1V-233/V-66 „Dėl Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro ir Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministro 2004 m. rugsėjo 2 d. įsakymo Nr. 1V-280/V-109 „Dėl dokumentų vizai gauti pateikimo, vizos išdavimo bei panaikinimo, konsultavimosi, kelionių organizatorių ir kelionių agentūrų akreditavimo ir kvietimo užsieniečiui laikinai atvykti į Lietuvos respubliką patvirtinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ (Žin., 2011, Nr. 38-1832).
- 35 Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. rugsėjo 14 d. nutarimas Nr. 1082 „Dėl prieglobsčio prašytojų iš Maltos Respublikos“ (Žin., 2011, Nr. 115-5416).
- 36 Žr., pvz., <http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2011-10-27-pensinio-amziaus-ilginimas-visu-problemu-neisspres/71215/print>; <http://www.balsas.lt/naujiena/564940/d-paukste-emigracijos-politika-nieko-nematau-nieko-negirdziu-nieko-nesakau/1>; T. Janeliūnas. 2011-iejai: politinės inercijos metai // IQ. – ISSN 2029-4417. – 2011, Nr. 12 (21), p. 34.
- 37 Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. lapkričio 4 d. nutarimas Nr. 1456 „Dėl Lietuvos nacionalinės vizų informacinės sistemos įsteigimo, jos nuostatų patvirtinimo ir veiklos pradžios nustatymo“ (Žin., 2009, Nr. 136-5933).
- 38 2011 m. vasario 2 d. įsakymas Nr. V-178 (Žin., 2011, Nr. 16-785).
- 39 Įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ 2, 19, 77, 113, 114, 125, 126, 127, 128, 129, 132, 133, 139 straipsnių ir Įstatymo priedo pakeitimo ir papildymo įstatymas.
- 40 Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso 13, 35, 43⁶, 43⁷, 43⁸, 43¹⁰, 79, 109¹, 110¹, 111, 112, 112¹, 112⁶, 112⁸, 125, 138, 145, 146, 147, 149, 163, 163¹³, 171³, 172⁴, 173⁵, 173¹⁶, 173²¹, 187, 188⁶, 188¹⁰, 188¹⁷, 189, 206, 206², 206³, 221, 224, 225², 225³, 227, 228, 232¹, 233, 235¹, 237, 239, 240, 242, 245, 246, 246⁴, 246⁸, 247², 247⁷, 247¹⁰, 259¹, 281, 304, 309, 314 straipsnių pakeitimo ir papildymo, kodekso papildymo 37², 43¹³, 52³, 52⁴, 99¹¹, 112⁹, 112¹⁰, 112¹¹, 117⁵, 172²⁸, 173²², 181⁴, 188²⁰, 206⁵ straipsniais ir trisdešimt

- trečiuoju skirsniu ir 112⁷, 172⁸, 173⁴, 206¹, 241, 246⁶, 247³ straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymas (Žin., 2011, 163-7758).
- 41 Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso papildymo 292¹ straipsniu ir kodekso priedo papildymo įstatymas (Žin., 2012, Nr. 4-115).
- 42 <http://www.migracija.lt/index.php?17994869>
- 43 <http://keliauk.urm.lt/>
- 44 Šengeno viza išduodama pagal 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 810/2009, nustatančio Bendrijos vizų kodeksą (Vizų kodekso) nuostatas.
- 45 Šengeno vizos atveju – 40 eurų dienai.
- 46 Užsieniečiai pasienyje tikrinami vadovaujantis 2006 m. kovo 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 562/2006, nustatančiu taisyklių, reglamentuojančių asmenų judėjimą per sienas, Bendrijos kodeksą (Šengeno sienų kodeksu).
- 47 http://www.ldb.lt/Informacija/PatarimaiDarbdaviams/Puslapiai/uzsienieciu_idarbinimas.aspx
- 48 Leidimo dirbti užsieniečiams išdavimo sąlygų ir tvarkos apraše, patvirtintame socialinės apsaugos ir darbo ministro 2009 m. rugpjūčio 14 d. įsakymu Nr. A1-500 (Žin., 2009, Nr. 98-4134), nustatyta, kuriems užsieniečiams nereikia leidimo dirbti.
- 49 Vienkartinė nacionalinė viza išduodama tam, kad leidimą laikinai gyventi Lietuvoje gavęs užsienietis galėtų atvykti į Lietuvą ir išsiimti leidimo laikinai gyventi kortelę. Daugkartinė nacionalinė viza leidžia užsieniečiui atvykti į Lietuvą laikotarpiui iki 1 metų, ji išduodama tik tam tikrais atvejais (žr. studijos 4.1.2 dalį).
- 50 Šis terminas gali būti pratęstas iki 30 dienų, jeigu prašymas sudėtingas, arba ypatingais atvejais – iki 60 dienų. Šie terminai nacionalinei vizai išduoti taikomi visais atvejais, nepriklausomai nuo vizos išdavimo pagrindo.
- 51 Šie reikalavimai netaikomi ir šeimos nariai iškart gali atvykti pas rėmėją: 1) kuriam Lietuvoje suteiktas pabėgėlio statusas; 2) kuris gavo leidimą laikinai gyventi Lietuvoje kaip tyrėjas pagal direktyvą 2005/71/EB; 3) kuris atlieka aukštos profesinės kvalifikacijos reikalaujantį darbą, už kurį leidimo laikinai gyventi galiojimo laikotarpiu gaunamas mėnesinis darbo užmokestis yra ne mažesnis kaip 3 paskutiniai paskelbti šalies ūkio vidutiniai mėnesiniai darbo užmokesčiai (apie 6400 litų prieš mokesčius); 4) kuris atvyko dėstyti ar stažuoti Lietuvos mokslo ir studijų institucijose pagal Lietuvos tarptautines sutartis arba pagal ES akademinų mainų su trečiosiomis valstybėmis programas; 5) kuris tiesiogiai dalyvaudamas valstybei svarbiuose projektuose yra investavęs Lietuvoje nuosavą, skolintą ar patikėjimo teise valdomą ir naudojamą turtą.
- 52 <http://www.migracija.lt/index.php?799586454>
- 53 Tais atvejais, kai manoma, kad už prieglobsčio prašymą yra atsakinga kita ES valstybė narė, pradedamas taikyti 2003 m. vasario 18 d. Tarybos reglamentas 343/2003, nustatantis valstybės narės, atsakingos už trečiosios šalies piliečio vienoje iš valstybių narių pateikto prieglobsčio prašymo nagrinėjimą, nustatymo kriterijus ir mechanizmus.
- 54 Tai valstybė, kuri nėra užsieniečio kilmės valstybė, tačiau yra 1951 m. Konvencijos dėl pabėgėlių statuso ir (arba) 1967 m. Protokolo dėl pabėgėlių statuso, taip pat 1950 m. Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos ir (arba) 1966 m. Tarptautinio pilietinių ir politinių teisių pakto dalyvė, įgyvendinanti šių dokumentų nuostatas ir pagal nacionalinius įstatymus suteikianti realią galimybę prašyti prieglobsčio bei nustatyta tvarka jį gauti.
- 55 Tais atvejais, kai užsienietis atvyko iš saugios kilmės valstybės (užsieniečio kilmės valstybė, kurioje teisės sistema, taikomos teisės normos bei politiniai santykiai yra tokie, kad asmuo nepersekiojamas dėl rasės, religijos, tautybės, priklausymo tam tikrai socialinei grupei arba dėl politinių įsitikinimų ir niekas nėra kankinamas, su niekuo nesielgiama žiauriai, nežmoniškai ar žeminančiai ir taip nebaudžiama, taip pat nepažeidžiamos pagrindinės žmogaus teisės ir laisvės) ir, jeigu užsieniečio prašymas suteikti prieglobstį yra akivaizdžiai nepagrįstas (toks užsieniečio prašymas suteikti prieglobstį Lietuvos Respublikoje, kuriame akivaizdžiai nėra persekiojimo pavojaus kilmės šalyje pagrindimo arba kuris yra paremtas apgaule, arba kuriuo piktnaudžiaujama prieglobsčio suteikimo tvarka).
- 56 Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2010 m. birželio 28 d. įsakymas Nr. 1V-430 „Dėl Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2008 m. gruodžio 3 d. įsakymo Nr. 1V-436 „Dėl įgaliojimų suteikimo“ pakeitimo“ (Žin., 2010, Nr. 79-4103).
- 57 Plačiau žr. studijos 4.1.7 dalį.
- 58 Vykdomų projektų sąrašą galima rasti adresu <http://esf.socmin.lt/index.php?926554457>.
- 59 Žin., 2010, Nr. 144-7361.
- 60 Lietuvos piliečių įvaikinti vaikai Lietuvos pilietybę įgyja nuo jų įvaikinimo dienos.
- 61 Šis skaičius neparodo bendro Lietuvoje dirbančių užsieniečių skaičiaus, nes dalis užsieniečių, pvz., šeimos nariai, gali Lietuvoje dirbti be leidimo dirbti.
- 62 Šie nauji pakeitimai įsigalios 2012 m. vasario 1 d. kartu su lydimais teisės aktais.
- 63 2009 m. gegužės 25 d. Tarybos direktyva 2009/50/EB dėl trečiųjų šalių piliečių atvykimo ir apsigyvenimo sąlygų siekiant dirbti aukštos kvalifikacijos darbą.
- 64 2009 m. birželio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/52/EB, kuria numatomi sankcijų ir priemonių nelegaliai esančių trečiųjų šalių piliečių darbdaviams būtiniausi standartai
- 65 Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 2006 m. gegužės 15 d. valstybinio audito ataskaita Nr. VA-2040-21-3 „Migracijos procesų administravimas (teritorinių policijos įstaigų migracijos tarnybų valdymas ir veiklos organizavimas)“